

Őexcellenciája C. Gülşen Karanis Eksioğlu, a Török Köztársaság Magyarországra akkreditált nagykövetének ünnepi beszéde a II. Rákóczi Ferenc fejedelem születésének 350. évfordulója alkalmából rendezett emlékkonferencián

2026. március 27., MTA Székház Díszterme

Tisztelt Elnök Úr!

Kedves Vendégek!

A történelem tanulmányozásakor gyakran úgy gondoljuk, hogy a nemzetek sorsát a háborúk formálják.

Ha azonban két olyan ősi nemzet, mint a törökök és a magyarok, közös múltjára tekintünk, azt látjuk, hogy igazán maradandó nyomot a barátságok és a nehéz időkben tanúsított szolidaritás hagyott.

Létezik egy török mondás, miszerint „A barát a nehéz napokon ismerszik meg”, és ez népeink emlékezetében is visszaköszön.

Szerencsések vagyunk, hiszen a török–magyar kapcsolatok számtalan példával szolgálnak erre a barátságra.

Az Oszmán Birodalom által a magyar szabadságharc hőseinek nyújtott segítségtől kezdve a 19. században a szegedi árvízét követően küldött segítségen és a magyar szakembereknek a fiatal Török Köztársaság modernizációjához és fejlődéséhez nyújtott támogatásán át egészen a törökországi földrengések után magyar barátaink által tanúsított szolidaritásig hosszan sorolhatnánk ennek példáit.

II. Rákóczi Ferenc erdélyi fejedelmet, aki a szultán meghívására kíséretével együtt az Oszmán Birodalom földjére érkezett, nagy vendégszeretettel fogadták.

Az akkori Európa bonyolult politikai légköre és nyomása ellenére az Oszmán Birodalom nem habozott befogadni Rákóczit és a magyar menekülteket.

Rákóczi fejedelem azonban nem az első és nem is az utolsó olyan magyar hős volt, aki oltalmat kapott: nem sokkal korábban mostohaapja, Thököly Imre Izmitben, majd az 1800-as évek közepén Kossuth Lajos Kütahyában volt a törökök vendége.

Az Oszmán Birodalom menekültpolitikáját jól összefoglalja az I. Abdul-Medzsid szultán szultánnak tulajdonított mondás: „*Odaadom a trónomat, odaadom a koronámat, de azokat, akik államomhoz menekülnek, soha nem adom vissza.*”

Ha ma ellátogatnak egy csésze török kávéra az Andrássy úton található török nagykövetségre, könyvtárunk falán megtekinthetik annak a történelmi jegyzéknek a másolatát, amelyben az Oszmán Külügyminisztérium kijelentette az Osztrák Császárságnak, hogy a magyar menekülteket nem adják ki.

A törökök és a magyarok közötti testvéri szolidaritás különleges hagyománnyá vált.

Amikor például a II. világháború során, a német megszállást követően Kállay Miklós miniszterelnök feleségével együtt a török nagykövetségen keresett menedéket, elődöm, Fuat Keçeci nagykövet így fogadta az ajtóban:

„Üdvözlöm, Miniszterelnök Úr! Ön, őseihez hasonlóan, török földön biztonságban van. Nagykövetségem és munkatársaim az Ön szolgálatára állnak.”

Tisztelt Vendégek!

A történelmi források szerint Rákóczi számára biztosított lehetőség nem csupán menedék volt: a legmagasabb állami protokoll szerint fogadták, és a ma Tekirdağként ismert Rodostóban biztonságos és nyugodt környezetben látták vendégül.

Rodostó Rákóczi 1735-ös haláláig nemcsak lakóhely, hanem a száműzöttek egyfajta diplomáciai központja is volt. Környezete, ahol a fejedelem kíséretével letelepedett, szinte magyar negyeddé alakult.

Büszkén szeretném kiemelni, hogy Rákóczi 1932-ben múzeummá alakított háza az első és sokáig az egyetlen külföldi múzeum volt a Török Köztársaság területén.

Köztársaságunk megalapítója, Mustafa Kemal Atatürk kivételt tett a magyar nemzet iránt érzett szimpátiája miatt, és így tisztelgett a magyar szabadságharc hőse előtt.

Ha ma ellátogatnak ebbe a múzeumba, még mindig érezhetik a hazájától távol élő fejedelem honvágyát, valamint a testvéri nép barátságát, amely befogadta őt.

Rákóczi rodostói éveiről szólva nem feledkezhetünk meg hűségese barátairól sem.

Közülük is kiemelkedik Mikes Kelemen, a „Törökországi levelek” szerzője. Ezek a képzeletbeli levelek nemcsak a magyar irodalom különleges darabjai, hanem a 18. századi Oszmán Birodalomról és a törökök életéről is hiteles képet adnak.

Mikes részletesen ír a törökök vendégszeretetéről, és különösen emlékeztet az 59. levelének sorai: „... minékünk azt kell kívánnunk, hogy a török legyen győzedelmes, mert kenyerit esszük. Nem is segítik úgy a bujdosókat másutt, mint ebben az országban. Ez a nemzet nem is olyan irtóztató, valamint a híre nagyon; nem tudok olyan nemzetet, aki oly csendességben éljen, mint ez, és sohult olyan békességes maradásunk nem lehetne, mint itt. Istennek legyen hála, legkisebb szerencsétlenség még közöttünk nem történt, akárhol találjunk törököket, mindenütt jó szívvel látnak minket, mert a török leginkább a magyarokat szereti.”

E sorok egy olyan barátunk tollából származnak, aki testvérek között érezte magát.

Rákóczi tolmácsa, a magyar származású Ibrahim Mütefferika arany betűkkel írta be nevét a török felvilágosodás történetébe, hiszen többek között ő honosította meg a nyomtatást az Oszmán Birodalomban.

Ez az egyetlen példa is jól mutatja, hogy a törökök és a magyarok közötti mély kapcsolatok és szolidaritás mindkét felet gazdagította.

A napjainkban is ápoltt kiváló török–magyar kapcsolataink ugyanabból a testvéri kötelékből származnak, amely évszázadokkal ezelőtt Rodostóban gyökerezett, Mikes leveleiben vált halhatatlanná, és Mütefferika nyomdájában íródott be a történelembe.

Kiemelt stratégiai partnerség szintjén működő kapcsolataink, valamint NATO-szövetségünk és együttműködésünk a Türk Államok Szervezetében mind ezt az ősi köteléket tükrözik.

Együttműködésünk, akár a Duna, csendes és mély folyóként áramlik a medrében. A Rodostóban található „Magyar utca” területére ültetett barátság fája olyan erős gyökerekkel bír, hogy minden viharnak ellenáll, ágai pedig kellően terebélyesek ahhoz, hogy a jövő nemzedékeit is oltalmuk alá fogadják.

A Magyar Tudományos Akadémia alapításának 200., valamint II. Rákóczi Ferenc születésének 350. évfordulója alkalmából rendezett eseményre szóló meghívásukért – testvéri ország nagyköveteként – a török nép nevében ezúton szeretnék köszönetet mondani.